

Panelák jménem G 40 je zlínským vynálezem, který znají v celé republice

zpět

Autor: Martina Malá - MF Dnes

První panelový dům svého druhu v Československu vyrostl v 50. letech ve Zlíně. Ve své době to byl vynález, na který se jezdili dívat lidé ze zahraničí.

[1]

– [2]

Výstavba panelového domu typu G 40 v letech 1953 až 1954 ve Zlíně. | foto: Státní okresní archiv Zlín

Pojmenovali ho jednoduše G 40 podle místa vzniku a počtu bytů, které se v něm nacházely. Architekti pro něj vybrali rovinatý terén Lidmilovy louky u dnešního Benešova nábřeží a pětipodlažní panelový dům, který byl prvním svého druhu nejen ve Zlíně (tehdejší Gottwaldově), ale celém Československu, tam stojí dodnes.

Vznikl v [letech](#) [3] 1953 až 1954, jeho příběh se ale začal psát mnohem dříve. Experimenty s montovanými panelovými [stavbami](#) [4] začaly ve stavebním oddělení firmy Baťa už za druhé světové války.

„Baťovi architekti se snažili vymyslet systém, který by umožnil rychlejší výstavbu obytných domků. Do té doby se stavěly cihlové domky,“ vysvětlila Ladislava Horňáková, kurátorka sbírky architektury krajské galerie i výstavy, která mapuje osudy paneláků.

Příběh paneláku ve Zlínském kraji

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně a Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze připravily expozici nazvanou Příběh paneláku ve Zlínském kraji.

Exteriérová výstava před budovou číslo 14 Baťova institutu představuje počátky panelové výstavby v Československu spojené se Zlínem a konkrétně s vývojem prvního panelového domu typu G (jako Gottwaldov) a jeho výstavbou v letech 1953–1954.

Ukazuje také historii a současnost vybraných panelových sídlišť ve Zlíně (Obecin, Bartošovy čtvrti a Jižních Svahů) a v Otrokovicích (Trávníky).

Panelák jménem G 40 je zlínským vynálezem, který znají v celé republice

Publikováno z Architektura Zlína (<http://www.architekturazlin.cz>)

Výstava je volně přístupná do 4. října a je pátou výstavou z putovního cyklu věnovaného vybraným panelovým sídlištím v jednotlivých krajích České republiky.

Více informací k této výstavě najdete na stránkách www.panelaci.cz [5] nebo na stránkách www.galeriezlina.cz [6].

Zájemci si expozici mohou prohlédnout pod širým nebem - před 14. budovou baťovského areálu, kde krajská galerie sídlí.

„Architekti stále uvažovali o domcích, ale měly být z prefabrikátů. Aby to byla suchá stavba a nepoužívala se malta. Chtěli všechno jen pospojovat, díky čemuž by [lidé](#) [7] mohli hned bydlet,“ dodala.

Časem zjistili, že co funguje u velkých staveb, nedá se využít u menších rodinných domů. Pro ně byla stále rychlejší cihlová varianta, prefabrikované domky se nevyplatily.

Jenže houževnatí Baťovi architekti slovo „nejde“ neznali. Ze společné práce Bohumíra Kuly a Hynka Adamce vznikl pět let po válce pod hlavičkou Stavosvitu prototyp panelového domu G 40. Panely se vyráběly přímo ve Zlíně.

Panelákovou podobu sebralo domu zateplení

Pětipodlažní dům měl dva oboustranně průchozí vchody. První podlaží byl monolit, ostatní patra se skládala z montovaných panelových dílců. Na stavbu se jezdily dívat i zahraniční delegace.

„Spoje mezi panely kryly ozdobné pilastry (architektonický prvek klasické řádové architektury, který napodobuje sloup, má však pouze dekorativní účel) a na střechách se nacházely balustrády (individuálně tvarované, ozdobné zábradlí). Velmi moderně vyřešili rozvody topení, které vedly ve stěnách a podlaze. Nevýhodou byly chybějící balkony, dům měl jen francouzská okna,“ popsala Horňáková.

Dnes už je dům zateplený a laik nepozná, že se jedná o panelák.

Zlínská metoda se uplatnila při výstavbě nejen zlínských sídlišť, ale po celém Československu.

Následoval vývoj dalších konstrukčních soustav. Například G 57, jejíž název označoval místo a datum vzniku (Gottwaldov 1957), vyvinuli architekti Arnošt Kubečka a Bohumír Kula a poprvé v ní uplatnili bytové jádro. Ve Zlíně z ní postavili domy na Bartošově čtvrti nebo v Malenovicích, v Praze sídliště Petřiny či Malešice.

„Na těchto sídlištích se cení skutečnost, že ještě měla lidské měřítko. Architekti se snažili o balkony, byla tam občanská vybavenost či [hřiště](#) [8] pro děti,“ připomněla Horňáková.

I později se ještě objevila sídliště, která odborníci označují za lepší.

„Patří mezi ně i první etapa zlínských Jižních Svahů, kdy se podařilo sídliště zdárně usadit do svahu, obklopit zelení. Architekt Zelina si dokázal prosadit zvláštní panely s obkladovými pásky, aby se přiblížil ke klasickému zlínskému stylu,“ uzavřela kurátorka.

[Tweet](#) [9]

zpět

URL zdroje: <http://www.architekturazlin.cz/panel-k-jm-nem-g-40-je-zl-nsk-m-vyn-lezem-kter-znaj-v-cel-republice>

Odkazy:

- [1] http://zlin.idnes.cz/tragicka-nehoda-u-buchlovic-dfo-/zlin-zpravy.aspx?c=A150808_073543_zlin-zpravy_pku
- [2] http://zlin.idnes.cz/foto.aspx?r=zlin-zpravy&c=A150801_2181285_zlin-zpravy_ras
- [3] http://go.idnes.bbelements.com/please/redirect/104/1/10/7/?param=120132/114264_0_
- [4] http://go.idnes.bbelements.com/please/redirect/104/1/10/7/?param=120419/114448_0_
- [5] <http://www.panelaci.cz>
- [6] <http://www.galeriezlin.cz>
- [7] http://go.idnes.bbelements.com/please/redirect/104/1/10/7/?param=120661/114501_0_
- [8] http://go.idnes.bbelements.com/please/redirect/104/1/10/7/?param=120670/114502_0_
- [9] <https://twitter.com/share>